

het met de heer Jurgens eens dat ook de mogelijkheid van terugverwijzing in feite een vorm van controle is.

De heer **Wolffensperger** (D66): Ik neem toch aan dat het argument dat er van de behandeling door de meervoudige kamer een element van vertrouwen uitgaat naar de justitiabele niet door de minister verworpen wordt, maar dat hij dit element in de afweging betreft. Anders hebben degenen gelijk die vrezen dat wij straks over de hele linie een unus in hoger beroep zullen tegenkomen omdat immers zo'n collegiale rechtspraak daar geen meerwaarde heeft.

Minister **Hirsch Ballin**: Daarvan is geen sprake. Uiteraard heeft meervoudige rechtspraak een waarde. Vandaar dat dit in het hele stelsel van de rechterlijke organisatie, zoals dat mij voor ogen staat, een plaats heeft. Een beginsel van een goede inrichting van de rechterlijke organisatie en van ons procesrecht moet ook zijn dat er proportionaliteit is in de manier waarop wij de procedures inrichten. Er is enkelvoudige en meervoudige rechtspraak. Er is zelfs vijfvoudige rechtspraak bij de Hoge Raad. De aard en het gewicht van de zaken tellen ook mee. In die zin hoeft er bij de heer Wolffensperger geen twijfel over te bestaan dat ik het belang van de meervoudige rechtspraak onderken.

Er zijn voor het overige nu geen nieuwe punten naar voren gebracht waarop ik moet ingaan. Ik maak een uitzondering voor de vraag van de heer Jurgens over de suggestie met betrekking tot de evaluatie. De heer Jurgens vroeg zich af of de suggestie van de hoge hemel komt. Hij zat er niet ver naast. Deze kwam van de heer Biesheuvel...

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik heb gezien dat er nog een amendement is. Dat betekent dat de stemming op een later moment moet plaatsvinden. Ik stel voor, morgenmiddag na de lunchpauze te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van:
- het wetsvoorstel **Aanpassing van Boek 8 van het Burgerlijk Wetboek en van enige met Boek**

8 samenhangende wetten en bepalingen van het Wetboek van Koophandel, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en het Wetboek van Strafrecht aan de Kadasterwet en aan de Boeken 3 en 6 van het Burgerlijk Wetboek (Aanpassingswet Boek 8) (21658).

De algemene beraadslaging wordt geopend.

Mevrouw **Swildens-Rozendaal** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Boek 8 van het nieuw Burgerlijk Wetboek is niet alleen materieel vastgesteld, het is ook op 1 april jongstleden in werking getreden. Dat is een belangrijk argument om bij het voorstel van aanpassingswet dat nu voorligt, geen materiële wijzigingen meer aan te willen brengen.

Ik spreek hier namens de hele vaste Commissie voor justitie. Ik wil dit voorstel de Kamer niet als een hamerstuk laten passeren, nu er bij ons vanuit de praktijk op aangedrongen is, nog eens te bezien of Boek 8 ongewijzigd zou dienen te blijven, gezien een discrepantie die is signaleerd ten aanzien van de daarin opgenomen bepalingen en die van Boek 3 van het nieuw Burgerlijk Wetboek. Dan spreek ik over de gagevorderingen van zeelieden, die bevoorrecht zijn op het schip. Dat is een voorrecht waarbij, wat de vaststelling van de reikwijdte betreft, wordt uitgegaan van een beperkte vorm van zaakvervangende Bij schade of verlies van het schip drukt het voorrecht niet op de verzekeringspenningen die in verband met schade of verlies van het schip aan de eigenaar van het schip of zijn rechtverkrijgende worden uitgekeerd. Dat is artikel 8.3.3.2, lid 1.

Historisch moge dit te verklaren zijn. In deze moderne tijd ligt het probleem van de mogelijkheden die de eigenaar van het schip heeft om zich krediet te verschaffen via hypotheek wellicht anders. Met de afname van het aantal personeelsleden op het schip — ik denk aan modernisering en automatisering — vormen gagevorderingen, als wij die wel onbeperkt bevoorrecht zouden laten zijn, wellicht een minder groot probleem ten aanzien van de hypotheekhouder die de verzekeringspenningen krijgt uitgekeerd.

Voorzitter! Dit geldt te meer nu

deze vorderingen slechts betrekking kunnen hebben op een periode van een jaar. Het handhaven in Boek 8 van deze "zwakke" positie van de zeelieden ten opzichte van die van de hypotheekhouder, is wellicht ook nog te verdedigen met het argument dat het wenselijk geacht wordt, verschillen tussen de regelingen voor de zeevaart, de binnenvaart en het wegvervoer zoveel mogelijk te vermijden. De uitzondering in artikel 8.3.3.5 is immers ontleend aan de regeling voor de binnenvaart die op het Verdrag van Genève is gebaseerd. Dat erkennen wij met elkaar. Wij moeten constateren dat in Boek 3 van een totale zaakvervangende verhaalde van bevoorrechte vorderingen op daarmee verbonden goederen is uitgegaan. Dat is neergelegd in artikel 3.10.3.2 van het nieuw Burgerlijk Wetboek, hetgeen in dit voorliggende voorstel in artikel 8.3.3.5, onder b, uitdrukkelijk niet van toepassing wordt verklaard. Met andere woorden, artikel 3.10.3.2 is niet van toepassing.

De toelichting laat er ook geen enkel misverstand over bestaan. "Het binnenvaartrechtelijke artikel 8.7.3.5 is in overeenstemming met het Verdrag van Genève, en is ter wille van de harmonie tussen zee- en binnenvaartrecht ook hier vastgelegd. Artikel 3.10.3.2 dat op dezelfde gedachte berust maar anders is uitgewerkt, is uitgesloten om ieder misverstand naar aanleiding daarvan en naar aanleiding van een mogelijke strijd tussen deze bepalingen te vermijden."

Dat is duidelijk, maar of dit verschil in uitwerking ook rechtvaardig is, is maar net de vraag. Aan die vraag mogen wij niet zonder meer voorbij gaan. Ik heb overwogen om een amendement in te dienen. Ik kan natuurlijk ook aan de minister vragen, bij nota van wijziging zelf aan dit bezwaar tegemoet te komen. Ik wil de minister echter een derde mogelijkheid voorleggen. Wij stellen nu dit voorstel, ook vanwege de overige bepalingen daarin, met elkaar vast. Wij spreken af om op deze materie terug te komen, en dan wel goed voorbereid en goed gedocumenteerd. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren wanneer wij wederom met elkaar praten over Boek 8. Ik denk aan zaken als berging en beperking aansprakelijkheid in de binnen- en zeevaart. Een andere mogelijkheid is, dat mochten de wetsvoorstellen ten aanzien van deze onderwerpen

onverhoeds langer op zich laten wachten dan wij nu aannemen, een speciaal aan dit onderwerp gewijde discussie, bijvoorbeeld over een reparatievoorstel, wordt gevoerd. Ik nodig de minister graag uit om positief op dit laatste voorstel in te gaan.

□

Minister Hirsch Ballin: Mijnheer de voorzitter! Bij de door mevrouw Swildens namens de vaste Commissie voor justitie gestelde meerkeuzevraag zou ik voor het derde alternatief willen kiezen, daartoe mede door haar expliciet aangemoedigd.

In het algemeen heeft de bemanning op het schip een hoog voorrecht voor hypotheek en om vorderingen uit arbeidsovereenkomsten geldend te maken. Mevrouw Swildens heeft terecht aangegeven, dat de uitzondering in verband met de verzekeringsspanningen in harmonie is met het binnenvaartrecht en met het Verdrag van Genève inzake de inschrijving van binnenschepen van 1965. Er is, wat mij betreft, alle reden om deze uitzondering nog eens goed te bekijken. Ik zie de argumenten, die mevrouw Swildens naar voren heeft gebracht, ook als belangrijke argumenten. Ik heb wel behoefte aan de studie en het overleg, waarvoor mevrouw Swildens namens de commissie ruimte wil geven. Ik teken hierbij aan dat er nog enkele andere punten zijn in verband met de voorrechten in Boek 8 van het BW, die bekeken moeten worden. Ik denk aan het voorrecht van de cargador in verband met vooruitbetaalde havengelden en het voorrecht van bemanning die niet in dienst is van de reder of de exploitant van het schip, maar van uitzendbureaus. Men noemt dat in de zeevaart gebruikelijke voertaal crewing agencies.

Ik herhaal dat ik graag wil ingaan op de derde suggestie van mevrouw Swildens. Dit punt zal nader worden bekeken, terwijl Boek 8 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek inmiddels per 1 april te water is gelaten.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter:** Ik stel voor, af te zien van artikelsgewijze behandeling.

Daartoe wordt besloten.

Het wetsvoorstel wordt, na goedkeu-

ring van de onderdelen, zonder stemming aangenomen.

De vergadering wordt van 17.48 uur tot 19.30 uur geschorst.

Aan de orde is de **interpellatie-Beckers-de Bruijn**, gericht tot de minister-president, over **minimumloon en koppeling**.

Tot het houden van deze interpellatie is verlof verleend in de vergadering van heden.

(De vragen zijn opgenomen aan het eind van deze weekeditie.)¹

□

Mevrouw Beckers-de Bruijn (Groen Links): Voorzitter! Ik heb vanmiddag al laten blijken dat mijn fractie schoon genoeg heeft van de manier waarop de politieke discussie wordt gevoerd, vooral de laatste dagen. De Kamer heeft er nauwelijks greep op en het beeld van de politiek verslechtert met de dag. Gisteren hebben wij het over de arbeidsongeschiktheid en de WAO-uitkeringen gehad, waarbij de fractievoorzitter van het CDA de indruk had gewekt, dat hij meer waarde hechtte aan snelheid dan aan zorgvuldigheid. Dat heeft hij proberen terug te nemen. Vandaag zijn het de bewinds-

lieden. Vandaag is de koppeling aan de beurt blijkens een uitgelekte brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan het kabinet. En maar meteen tegelijk is het minimumloon aan de beurt: zie het interview in Trouw met de minister van Economische Zaken. Wij vinden daarin de suggestie, het minimumloon te verlagen tot onder het individuele bijstandsniveau. Dat wil zeggen dat ook mensen met een volledige baan naar de bijstand zullen moeten. Dat is nogal wat!

De ministerraad, die soms heel verstreckende besluiten moet nemen — ik ga nu niet in op de inhoud van die besluiten; deze week is het een besluit over het WRR-rapport over onder andere het minimumloon — lijkt steeds vaker te worden voorbereid door openbaar prijschieten van bewindslieden. Dat is een veeg teken voor de samenhang in het kabinet. Maar — de minister-president zal het mij niet euvel duiden — ik wil het vandaag niet zozeer hebben over de bestaanszekerheid van het kabinet als wel over die van de burgers die van het kabinetsbeleid afhankelijk zijn. Of het nu gaat over hun inkomen, over belangrijke subsidies of over nieuw beleid, bijvoorbeeld inzake het milieu — want ook het milieubeleid dreigt uit het beeld te verdwijnen — maakt eigenlijk niet zoveel uit.

Minister Andriessen heeft het

Mevrouw Beckers-de Bruijn (Groen Links)